

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

GIÁO TRÌNH ĐƯỜNG LỐI CÁCH MẠNG CỦA ĐẢNG CỘNG SẢN VIỆT NAM

**(Dành cho sinh viên đại học, cao đẳng
khối không chuyên ngành Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh)**

TRUNG TÂM

TRUNG TÂM
SÔNG TIN - THƯ VIỆN

324/1

V-G0

NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA

NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA
NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA
NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA
NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO

**GIÁO TRÌNH
ĐƯỜNG LỐI CÁCH MẠNG
CỦA ĐẢNG CỘNG SẢN
VIỆT NAM**

GIÁO TRÌNH
ĐƯỜNG LỐI CÁCH MẠNG
CỦA ĐẢNG CỘNG SẢN
VIỆT NAM

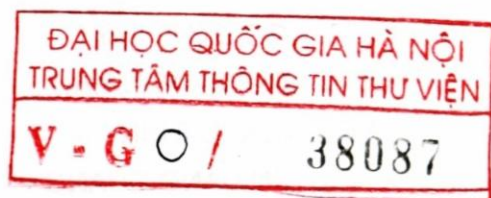
CTQG-3009

HÀ NỘI, 2009

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

GIÁO TRÌNH ĐƯỜNG LỐI CÁCH MẠNG CỦA ĐẢNG CỘNG SẢN VIỆT NAM

(Dành cho sinh viên đại học, cao đẳng
khối không chuyên ngành Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh)

**NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA
HÀ NỘI - 2009**

**BAN CHỈ ĐẠO BIÊN SOẠN CHƯƠNG TRÌNH,
GIÁO TRÌNH CÁC MÔN LÝ LUẬN CHÍNH TRỊ**

- TS. NGUYỄN VIỆT THÔNG - *Tổng chủ biên*
- GS, TSKH. BÀNH TIẾN LONG
- PGS, TS. TRẦN THỊ HÀ
- TS. PHAN MẠNH TIẾN
- TS. NGUYỄN TIẾN HOÀNG
- Ths. VŨ THANH BÌNH - *Tổng thư ký*

**BAN BIÊN SOẠN
GIÁO TRÌNH ĐƯỜNG LỐI CÁCH MẠNG
CỦA ĐẢNG CỘNG SẢN VIỆT NAM**

PGS, TS. ĐINH XUÂN LÝ - CN. NGUYỄN ĐĂNG QUANG
(*Đồng chủ biên*)

TẬP THỂ TÁC GIẢ

TS. NGUYỄN VIỆT THÔNG

PGS, TS. ĐINH XUÂN LÝ

PGS, TS. NGÔ ĐĂNG TRI

PGS, TS. NGUYỄN VĂN HẢO

TS. NGÔ QUANG ĐỊNH

CN. NGUYỄN ĐĂNG QUANG

CHÚ DẪN CỦA NHÀ XUẤT BẢN

Dưới sự chỉ đạo của Trung ương, từ năm 2004, Bộ Giáo dục và Đào tạo phối hợp với Nhà xuất bản Chính trị quốc gia xuất bản bộ giáo trình dùng trong các trường đại học và cao đẳng trong cả nước gồm 5 bộ môn: Triết học Mác - Lênin, Kinh tế chính trị Mác - Lênin, Chủ nghĩa xã hội khoa học, Lịch sử Đảng Cộng sản Việt Nam, Tư tưởng Hồ Chí Minh. Trải qua bốn năm, bộ giáo trình đã góp phần quan trọng đối với nhiệm vụ giáo dục lý luận chính trị cho học sinh, sinh viên - đội ngũ trí thức trẻ của nước nhà, đào tạo nguồn nhân lực, tiến hành thắng lợi sự nghiệp đổi mới đất nước.

Trước thực tiễn mới của sự nghiệp giáo dục và đào tạo, quán triệt đường lối về đổi mới công tác tư tưởng, lý luận của Đảng và chủ trương cải cách công tác giảng dạy, học tập bậc đại học và cao đẳng nói chung, ngày 18-9-2008, Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo đã ban hành chương trình mới và tổ chức biên soạn, phối hợp với Nhà xuất bản Chính trị quốc gia xuất bản bộ giáo trình các môn học lý luận chính trị do TS. Nguyễn Viết Thông làm Tổng chủ biên (dành cho sinh viên đại học, cao đẳng khối không chuyên ngành Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh) gồm ba môn:

- Giáo trình *Những nguyên lý cơ bản của chủ nghĩa Mác - Lênin*.

- Giáo trình *Tư tưởng Hồ Chí Minh*.
- Giáo trình *Đường lối cách mạng của Đảng Cộng sản Việt Nam*.

Giáo trình *Đường lối cách mạng của Đảng Cộng sản Việt Nam* do tập thể các nhà khoa học, các giảng viên có kinh nghiệm của một số trường đại học biên soạn, PGS, TS. Đinh Xuân Lý và CN. Nguyễn Đăng Quang đồng chủ biên đã thực sự đáp ứng yêu cầu mới của thực tiễn giảng dạy và học tập hiện nay của học sinh, sinh viên. Trong lần xuất bản đầu tiên này, giáo trình khó tránh khỏi những hạn chế nhất định. Các tác giả và những người biên tập rất mong nhận được ý kiến đóng góp của bạn đọc để tiếp tục hoàn chỉnh trong lần xuất bản sau.

Xin trân trọng giới thiệu với bạn đọc.

Tháng 2 năm 2009

NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA

LỜI NÓI ĐẦU

Thực hiện các nghị quyết của Đảng Cộng sản Việt Nam, nhất là Nghị quyết Trung ương 5 khoá X về công tác tư tưởng, lý luận, báo chí trước yêu cầu mới, Bộ Giáo dục và Đào tạo ban hành Quyết định số 52/2008/QĐ-BGDĐT ngày 18-9-2008 về việc ban hành Chương trình môn học Đường lối cách mạng của Đảng Cộng sản Việt Nam dành cho sinh viên đại học, cao đẳng khối không chuyên ngành Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh. Bộ Giáo dục và Đào tạo phối hợp với Nhà xuất bản Chính trị quốc gia xuất bản *Giáo trình Đường lối cách mạng của Đảng Cộng sản Việt Nam dành cho sinh viên các trường đại học, cao đẳng khối không chuyên ngành Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh*.

Trong quá trình biên soạn, tập thể tác giả đã kế thừa những nội dung của Giáo trình Lịch sử Đảng Cộng sản Việt Nam của Hội đồng Trung ương chỉ đạo biên soạn giáo trình quốc gia các bộ môn khoa học Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh và giáo trình của Bộ Giáo dục và Đào tạo tổ chức biên soạn. Tập thể tác giả đã nhận được góp ý của nhiều tập thể, như Học viện Chính trị - Hành chính quốc gia Hồ Chí Minh, Ban Tuyên giáo Trung ương... và cá nhân các nhà khoa học, cũng như đội ngũ giảng viên các trường đại học, cao đẳng

trong cả nước, đặc biệt là của PGS,TS. Tô Huy Rúa, GS,TS. Phùng Hữu Phú, GS. Nguyễn Đức Bình, GS,TS. Lê Hữu Nghĩa, GS,TS. Lê Hữu Tăng, GS,TS. Hoàng Chí Bảo, GS,TS. Trần Ngọc Hiên, PGS,TS. Nguyễn Trọng Phúc, GS,TS. Trần Văn Bính, PGS. Lê Mậu Hãn, PGS,TS. Nguyễn Văn Nhật, PGS. Lê Thế Lạng, PGS,TS. Trần Kim Đĩnh, PGS,TS. Triệu Quang Tiến, PGS,TS. Phạm Duy Đức, PGS,TS. An Như Hải, PGS,TS. Nguyễn Khắc Thanh, TS. Lê Văn Thai... Tuy nhiên, do những hạn chế khách quan và chủ quan nên vẫn còn những nội dung cần tiếp tục được bổ sung và sửa đổi, chúng tôi rất mong nhận được nhiều góp ý để lần tái bản sau giáo trình được hoàn chỉnh hơn.

Thư góp ý xin gửi về *Bộ Giáo dục và Đào tạo (Vụ Giáo dục đại học), 49 Đại Cồ Việt, Hà Nội.*

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

CHƯƠNG MỞ ĐẦU

ĐỐI TƯỢNG, NHIỆM VỤ VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU MÔN ĐƯỜNG LỐI CÁCH MẠNG CỦA ĐẢNG CỘNG SẢN VIỆT NAM

I. ĐỐI TƯỢNG VÀ NHIỆM VỤ NGHIÊN CỨU

1. Đối tượng nghiên cứu

a) Khái niệm “đường lối cách mạng của Đảng Cộng sản Việt Nam”

Đảng Cộng sản Việt Nam được thành lập ngày 3-2-1930. Đảng là đội tiên phong của giai cấp công nhân, đồng thời là đội tiên phong của nhân dân lao động và của dân tộc Việt Nam; đại biểu trung thành lợi ích của giai cấp công nhân, nhân dân lao động và của dân tộc. Đảng Cộng sản Việt Nam lấy chủ nghĩa Mác - Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh làm nền tảng tư tưởng, kim chỉ nam cho hành động; lấy tập trung dân chủ làm nguyên tắc tổ chức cơ bản.

Ngay từ khi ra đời, thấm nhuần chủ nghĩa Mác - Lênin, Đảng đã đề ra đường lối cách mạng đúng đắn và trực tiếp lãnh đạo cách mạng nước ta giành được thắng lợi to lớn.

Cách mạng Tháng Tám năm 1945 thành công, đem lại độc lập cho dân tộc, tự do cho nhân dân, mở ra một kỷ nguyên mới cho nước nhà - độc lập dân tộc gắn liền với chủ nghĩa xã hội; đánh thắng các thế lực xâm lược giải phóng dân tộc, thống nhất đất nước; bảo vệ vững chắc lãnh thổ và chủ quyền quốc gia; tiến hành sự nghiệp đổi mới, đưa Việt Nam hội nhập vào trào lưu chung của thế giới để phát triển mạnh mẽ, vững chắc; góp phần tích cực vào sự nghiệp hoà bình, thịnh vượng của nhân dân thế giới.

Sự lãnh đạo của Đảng là nhân tố hàng đầu quyết định mọi thắng lợi của cách mạng Việt Nam. Trong hoạt động lãnh đạo của Đảng, vấn đề cơ bản trước hết là đề ra đường lối cách mạng và hoạch định đường lối. Đây là công việc quan trọng hàng đầu của một chính đảng.

Đường lối cách mạng của Đảng Cộng sản Việt Nam là hệ thống quan điểm, chủ trương, chính sách về mục tiêu, phương hướng, nhiệm vụ và giải pháp của cách mạng Việt Nam. Đường lối cách mạng được thể hiện qua cương lĩnh, nghị quyết của Đảng.

Nhìn tổng thể, đường lối cách mạng của Đảng bao gồm đường lối đối nội và đường lối đối ngoại. Về đối nội còn có đường lối xây dựng và bảo vệ Tổ quốc¹.

Đường lối cách mạng của Đảng là toàn diện và phong

1. Bảo vệ Tổ quốc là nội dung hết sức quan trọng trong đường lối của Đảng, tuy nhiên vấn đề này đã được giảng dạy trong chương trình Giáo dục quốc phòng, vì vậy môn học này không nghiên cứu để tránh trùng lặp.

phú. Có đường lối chính trị chung, xuyên suốt cả quá trình cách mạng, như: đường lối độc lập dân tộc gắn liền với chủ nghĩa xã hội. Có đường lối cho từng thời kỳ lịch sử, như: đường lối cách mạng dân tộc dân chủ nhân dân; đường lối cách mạng xã hội chủ nghĩa; đường lối cách mạng trong thời kỳ khởi nghĩa giành chính quyền (1939-1945); đường lối cách mạng miền Nam trong thời kỳ chống Mỹ (1954-1975); đường lối đổi mới (từ Đại hội VI, năm 1986). Ngoài ra còn có đường lối cách mạng vạch ra cho từng lĩnh vực hoạt động như: đường lối công nghiệp hoá; đường lối phát triển kinh tế - xã hội; đường lối văn hoá văn nghệ; đường lối xây dựng Đảng và Nhà nước; đường lối đối ngoại...

Đường lối cách mạng của Đảng chỉ có giá trị chỉ đạo thực tiễn khi phản ánh đúng quy luật vận động khách quan. Vì vậy, trong quá trình lãnh đạo và chỉ đạo cách mạng, Đảng phải thường xuyên chủ động nghiên cứu lý luận, tổng kết thực tiễn để kịp thời điều chỉnh, phát triển đường lối, nếu thấy đường lối không còn phù hợp với thực tiễn thì phải sửa đổi.

Đường lối đúng là nhân tố hàng đầu quyết định thắng lợi của cách mạng; quyết định vị trí, uy tín của Đảng đối với quốc gia dân tộc. Vì vậy, để tăng cường vai trò lãnh đạo của Đảng, trước hết phải xây dựng đường lối cách mạng đúng đắn. Nghĩa là, đường lối của Đảng phải được hoạch định trên cơ sở quan điểm lý luận khoa học của chủ nghĩa Mác - Lênin, tri thức tiên tiến của nhân loại; phù hợp với đặc điểm, yêu cầu, nhiệm vụ của thực tiễn cách mạng Việt Nam và đặc điểm, xu thế quốc tế; phải nhằm

phụng sự Tổ quốc, phục vụ nhân dân. Đường lối đúng sẽ đi vào đời sống, soi sáng thực tiễn, trở thành ngọn cờ thức tỉnh, động viên và tập hợp quần chúng nhân dân tham gia tự giác phong trào cách mạng một cách hiệu quả nhất; ngược lại, nếu sai lầm về đường lối thì cách mạng sẽ bị tổn thất, thậm chí bị thất bại.

b) Đối tượng nghiên cứu môn học

Môn học Đường lối cách mạng của Đảng Cộng sản Việt Nam chủ yếu nghiên cứu đường lối do Đảng đề ra trong quá trình lãnh đạo cách mạng Việt Nam từ năm 1930 đến nay. Do đó, *đối tượng chủ yếu của môn học là hệ thống quan điểm, chủ trương, chính sách của Đảng trong tiến trình cách mạng Việt Nam - từ cách mạng dân tộc dân chủ nhân dân đến cách mạng xã hội chủ nghĩa.*

Môn Đường lối cách mạng của Đảng Cộng sản Việt Nam có mối quan hệ mật thiết với môn *Những nguyên lý cơ bản của chủ nghĩa Mác - Lênin* và môn *Tư tưởng Hồ Chí Minh*. Vì đường lối của Đảng là sự vận dụng sáng tạo, phát triển chủ nghĩa Mác - Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh vào thực tiễn cách mạng Việt Nam. Do đó, nắm vững hai môn học này sẽ trang bị cho sinh viên tri thức và phương pháp luận khoa học để nhận thức và thực hiện đường lối, chủ trương, chính sách của Đảng một cách sâu sắc và toàn diện hơn.

Mặt khác, vì đường lối cách mạng không chỉ nói lên sự vận dụng sáng tạo các nguyên lý cơ bản của chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, mà còn thể hiện sự bổ sung, phát triển và làm phong phú chủ nghĩa

Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh trong thực tiễn mới của Đảng ta. Do đó, việc nghiên cứu đường lối cách mạng của Đảng Cộng sản Việt Nam góp phần làm sáng tỏ vai trò nền tảng tư tưởng và kim chỉ nam cho hành động của chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, đồng thời làm tăng tính thuyết phục của hai môn lý luận chính trị này.

2. Nhiệm vụ nghiên cứu

Một là, làm rõ sự ra đời tất yếu của Đảng Cộng sản Việt Nam - chủ thể hoạch định đường lối cách mạng Việt Nam.

Hai là, làm rõ quá trình hình thành, bổ sung và phát triển đường lối cách mạng của Đảng. Trong đó, đặc biệt làm rõ đường lối của Đảng trên một số lĩnh vực cơ bản của thời kỳ đổi mới.

Ba là, làm rõ kết quả thực hiện đường lối cách mạng của Đảng trong tiến trình cách mạng Việt Nam.

Yêu cầu đặt ra đối với việc dạy và học môn Đường lối cách mạng của Đảng Cộng sản Việt Nam:

Đối với người dạy: Cần nghiên cứu đầy đủ các cương lĩnh, nghị quyết, chỉ thị của Đảng trong toàn bộ tiến trình lãnh đạo cách mạng, bảo đảm cập nhật hệ thống đường lối của Đảng. Mặt khác, trong giảng dạy phải làm rõ hoàn cảnh lịch sử ra đời và sự bổ sung, phát triển các quan điểm, chủ trương của Đảng trong tiến trình cách mạng, gắn lý luận với thực tiễn trong quá trình giảng dạy.

Đối với người học: Cần nắm vững nội dung cơ bản đường lối của Đảng, để từ đó lý giải những vấn đề thực tiễn và vận dụng được quan điểm của Đảng vào cuộc sống.

Đối với cả người dạy và người học: trên cơ sở nghiên cứu một cách hệ thống, sâu sắc đường lối của Đảng cùng với tri thức chuyên ngành của mình, có thể đóng góp ý kiến cho Đảng về đường lối, chính sách, đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ của cách mạng nước ta.

II. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU VÀ Ý NGHĨA CỦA VIỆC HỌC TẬP MÔN HỌC

1. Phương pháp nghiên cứu

Phương pháp hiểu theo nghĩa chung nhất là con đường, cách thức và biện pháp để đạt tới mục đích. Trong trường hợp cụ thể của môn học Đường lối cách mạng của Đảng Cộng sản Việt Nam, phương pháp nghiên cứu được hiểu là con đường, cách thức để nhận thức đúng đắn những nội dung cơ bản của đường lối và hiệu quả tác động của nó trong thực tiễn cách mạng Việt Nam.

a) Cơ sở phương pháp luận

Nghiên cứu môn Đường lối cách mạng của Đảng Cộng sản Việt Nam phải dựa trên thế giới quan, phương pháp luận khoa học của chủ nghĩa Mác - Lênin, các quan điểm có ý nghĩa phương pháp luận của Chủ tịch Hồ Chí Minh và các quan điểm của Đảng.

b) Phương pháp nghiên cứu

Giữa phương pháp nghiên cứu và nội dung nghiên cứu có mối quan hệ biện chứng. Phương pháp phải trên cơ sở sự vận động của nội dung. Vì vậy, phương pháp

nghiên cứu môn Đường lối cách mạng của Đảng Cộng sản Việt Nam, ngoài phương pháp luận chung đã nêu trên, đối với mỗi nội dung cụ thể cần phải vận dụng một phương pháp nghiên cứu phù hợp. Trong đó, sử dụng phương pháp lịch sử và phương pháp lôgic là hết sức quan trọng trong nghiên cứu đường lối cách mạng của Đảng. Ngoài ra, còn phải sử dụng các phương pháp khác, như phân tích, tổng hợp, so sánh... thích hợp với từng nội dung của môn học.

2. Ý nghĩa của việc học tập môn học

Môn *Đường lối cách mạng của Đảng Cộng sản Việt Nam* trang bị cho sinh viên những hiểu biết cơ bản về sự ra đời của Đảng, về đường lối của Đảng trong cách mạng dân tộc dân chủ nhân dân và cách mạng xã hội chủ nghĩa, đặc biệt là đường lối của Đảng trong thời kỳ đổi mới¹.

Học tập môn *Đường lối cách mạng của Đảng Cộng sản Việt Nam* có ý nghĩa rất quan trọng đối với việc bồi dưỡng cho sinh viên niềm tin vào sự lãnh đạo của Đảng, định hướng phấn đấu theo mục tiêu, lý tưởng và đường lối của

1. Đại hội VI của Đảng (năm 1986) đã đề ra đường lối đổi mới toàn diện đất nước. Đại hội VII của Đảng (năm 1991) đã thông qua *Cương lĩnh xây dựng đất nước trong thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội* (gọi tắt là Cương lĩnh năm 1991). Đường lối đổi mới và Cương lĩnh năm 1991 được bổ sung, phát triển qua các nhiệm kỳ Đại hội VIII, IX, X. Những nội dung cơ bản của các đại hội trong thời kỳ đổi mới và Cương lĩnh năm 1991 được trình bày trong các chương từ chương IV đến chương VIII.

Đảng; nâng cao ý thức trách nhiệm công dân trước những nhiệm vụ trọng đại của đất nước.

Qua học tập môn *Đường lối cách mạng của Đảng Cộng sản Việt Nam*, sinh viên có cơ sở vận dụng kiến thức chuyên ngành để chủ động, tích cực giải quyết những vấn đề kinh tế, chính trị, xã hội... theo đường lối, chính sách của Đảng.